

Sprawozdanie merytoryczne

Fundacji Projekt: Polska

Warszawa, 27 czerwca 2014

WSTĘP

Na działalność Fundacji Projekt: Polska składa się aktywność rozgrywająca się na trzech polach: działalność skupiona wokół wspierania funkcjonowania Stowarzyszenia Projekt: Polska, działalność Centrum Cyfrowego i działalność Państwomiasta. Każdy z tych obszarów jest w dużym stopniu zarządzany niezależnie, choć przy wielu projektach mamy do czynienia ze ścisłą współpracą. Każda z części Fundacji charakteryzuje się także własną dynamiką rozwoju.

Rok 2013 był dla działalności skupionej wokół Stowarzyszenia okresem stabilizacji. Kontynuowaliśmy projekty rozpoczęte w latach poprzednich. Zorganizowaliśmy drugą edycję Kongresu Wolności, zaczęliśmy budować sekretariat obywatelskiej inicjatywy Razem '89, mającej na celu uczczenie obchodów 25 lecia 1989 roku, z sukcesem reaktywaliśmy projekt mający na celu walkę z mową nienawiści na ulicach: HejtStop, po raz piąty przeprowadziliśmy akcję Lampiony Wolności. Podobnie jak w latach poprzednich z naszej inicjatywy odbywały się debaty poświęcone kwestiom praw jednostki. Spotkania te dotyczyły szerokiego spektrum zagadnień: od kwestii ustrojowych i ekonomicznych aż po sprawy obyczajowe. Tym samym umocniliśmy swoją pozycję jako niezależnego środowiska działającego na rzecz wolnościowych wartości.

Ostatni rok był Centrum Cyfrowego okresem stabilnego rozwoju. Centrum skupiło swoją aktywność wokół edukacji otwartościowej oraz działalności z zakresu polityki. Nasze działania kształtujące polityki publiczne koncentrowały się wokół otwartości zasobów publicznych, reformy prawa autorskiego oraz otwartych, darmowych zasobów edukacyjnych. Pisaliśmy stanowiska, raporty i organizowaliśmy kampanie świadomościowe. Wśród kampanii świadomościowych warto wymienić takie akcję jak „Uwolnij podręcznik”, „Możesz skserować całą książkę”, „Kultura Ponad Prawem”. Spośród działań edukacyjnych warto wspomnieć o akcji projekcie „Spółdzielnia wiedza” w ramach którego stworzyliśmy otwartą i powszechnie dostępną bazę na temat otwartości „otwartawiedza.pl”. Nowością w 2013 roku było podjęcie przez nas

działań na poziomie europejskim - zarówno w kwestii reformy prawa autorskiego, jak i otwartości edukacji. Uczestniczyliśmy również w debacie publicznej i pracach dotyczących dostępu i ponownego wykorzystania informacji publicznej, innych aspektów otwartości rządu, oraz konstruowania Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa (z ważnymi dla nas komponentami dotyczącymi otwartości zasobów publicznych oraz e-integracji). Wszystkie te działania te będą kontynuowane w 2014 roku. W ramach Centrum Cyfrowego był kontynuowany projekt Otwarte Zabytki, którego głównym celem jest pokazanie w jaki sposób można animować aktywność obywatelską dzięki nowoczesnym technologiom. Podobnie jak w latach poprzednich kontynuowane były również projekty badawcze, skupione wokół tematyki otwartości w kulturze, prawie autorskim. W roku 2013 w publikacji „Otwarty rząd w Polsce. Kulisy programu OpenGov” podsumowaliśmy nasze trzyletnie doświadczenia z budowaniem świadomości na temat otwartego rządu u rządzących i obywateli oraz tworzenia rozwiązań i usług opartych na tym podejściu.

Od początku 2013 po okresie remontu lokalu w 2012 mogliśmy w pełni rozwinąć działalność Państwomiasta. Tworząc Państwomiasto chcieliśmy, żeby stało się ono miejscem wolnej wymiany myśli i idei, które potem przeradzają się w konkretne projekty służące rozwojowi obywatelskiemu na poziomie państwa i miasta. Po ponad roku działalności w stolicy możemy stwierdzić, że Państwomiasto stało się rozpoznawalną marką na rynku miejsc „aktywistycznych” Warszawy. Działalność programowa Państwomieście to przede wszystkim organizacja ponad 200 wydarzeń. Można je ująć i uporządkować w następujące kategorie:

Wydarzenia polityczno-społeczne wśród których warto jest wspomnieć o debatach dotyczących kwestii miejskich takich jak: Debata Prezydentów Miast, Debata „Warszawa Obywatelska” z udziałem Hanny Gronkiewicz – Waltz. Organizowaliśmy także wydarzenia, które dotyczyły problemów na poziomie ogólnopolskim, takich jak kwestia reformy samorządowej czy zmian w OFE

Wydarzenia urbanistyczne i miejskie, które dotyczyły organizacji przestrzeni publicznej (na przykład warsztaty architektoniczne „Wspólne miasto”), jak również działań skupionych na budowaniu sieci miejskich organizacji i współpracy z władzami samorządowymi (WAW CITY HUB, spotkania dotyczące budżetu samorządu Województwa Mazowieckiego, gospodarki przestrzennej, ruchów miejskich)

Wydarzenia dotyczące narzędzi cyfrowych oraz modeli współpracy opartych na dzieleniu się zasobami i wiedzą, wśród tych wydarzeń na szczególną uwagę zasługuje spotkanie z Richardem Stallmanem - twórcą projektu GNU i prekursorem otwartości w oprogramowaniu, organizacja Wikimaratonów czyli wspólnego redagowania i uzupełniania Wikipedii, Międzynarodowy CiviDzień 2013 - spotkanie nt wolnego i otwartego oprogramowania dla organizacji pozarządowych oraz premiery raportów Centrum Cyfrowego Tajni kulturalni” oraz „Wykluczenie cyfrowe wobec podziałów społecznych”. Sala wykładowa PM gościła liczne szkolenia z prawa autorskiego i otwartości zasobów dla NGO prowadzone przez Centrum Cyfrowe. We współpracy z Fundacją Panoptykon zorganizowane były dyskusje wokół kwestii problemu anonimowości w sieci: „Anonimowi, wolni użytkownicy sieci czy sprofilowani odbiorcy usług internetowych?” oraz „Słowa w Sieci”

Wydarzenia artystyczne oraz kulturalne stanowią istotne uzupełnienie oferty programowej Państwomiasta, nasz lokal gościł występy teatrów improwizowanych takich jak: Klancyk, Hofesinka, Afront, a także występy Stand-up Polska – ogólnopolskiej organizacji zajmującej się kabaretami. Organizowaliśmy także wydarzenia, które aktywnie włączały publiczność w zabawę do takich wydarzeń należał czytelnicy „Warszawa czyta”, „Bał warszawski” czy karaoke

Państwomiasto to obecnie jedno z najważniejszych miejsc debaty społecznej i politycznej na mapie Warszawy. To także przestrzeń, gdzie spotykają się organizacje pozarządowe, urzędnicy miejscy i firmy komercyjne, po to, żeby działać dla wspólnego dobra. Rozwój Państwamiasta był najważniejszym elementem dynamizującym aktywność Fundacji Projekt: Polska w 2013 roku. W oparciu o

energię skupiona wokół tej przestrzeni powstawać będą w przyszłości kolejne inicjatywy realizowane przez nasze środowisko.

Podsumowując, w roku 2013 nastąpiło znaczne wzmocnienie środowiska Projekt: Polska. Widać to na poziomie ilości i zakresie prowadzonych projektów oraz nowych formach obecności w przestrzeni publicznej. Dynamikę wzrostu odzwierciedla istotny wzrost przychodów Fundacji w 2011 były one na poziomie 1 155 267 PLN, w 2013 wyniosły 2 886 815 PLN. Plany oraz informacje o rozpoczętych projektach karzą z optymizmem patrzeć na rozwój Fundacji w roku 2014.

Paweł Ciacek

Prezes Zarządu Fundacji Projekt: Polska

Sprawozdanie merytoryczne z działalności Fundacji Projekt: Polska – działania realizowane wspólnie ze Stowarzyszeniem Projekt: Polska w 2013 roku

Wstęp

Jednym z elementów misji środowiska Projekt: Polska jest promowanie wartości liberalnych, związanych z szeroko rozumianą wolnością oraz swobodami obywatelskimi. Jesteśmy organizacją posiadającą wyraźny profil społeczno-ideowy ale organizacją całkowicie apartyjną.

Misję tę staramy się realizować w dwojaki sposób, po pierwsze organizując spotkania i debaty, dotyczące tematów dotyczących naruszenia wolności praw jednostek oraz kwestie pobudzania aktywności obywatelskiej, po drugie aktywnie działając poprzez inicjowanie akcji mających na celu zwalczanie mowy nienawiści w przestrzeni społecznej.

Debaty i dyskusje organizujemy we wszystkich miastach w Polsce, w których istnieją jednostki organizacyjne Stowarzyszenia Projekt: Polska, a także coraz częściej w lokalu Państwomiasto zarządzanym przez Fundację Projekt: Polska. W organizacji debat współpracujemy przede wszystkim z European Liberal Forum, europejską fundacją polityczną afiliowaną przy europejskiej grupie politycznej - Partii Europejskich Liberalów, Demokratów i Reformatorów (ELDR) oraz Friedrich-Naumann-Stiftung für die Freiheit, niemiecką fundacją polityczną związaną z Wolną Partią Demokratyczną (FDP). Dyskusje takie odbywały się regularnie i tematycznie dotyczyły zarówno problematyki gospodarczej jak i społecznej. W minionym roku szczególnie interesowały nas szeroko dyskutowane w przestrzeni publicznej kwestie związane z relacjami pomiędzy Kościołem a Państwem, kwestie związane z

promowaniem zachowań liberalnych w sferze obyczajowej oraz problem walki z rasizmem i jego przejawami.

W tym roku zaczęliśmy działania na rzecz organizacji obchodów 25-lecia zapoczątkowania zmian demokratycznych i wolnorynkowych w Polsce. Data ta ma szczególne znaczenie dla naszego środowiska. Czujemy się spadkobiercami ludzi wywodzących się ze środowisk solidarnościowych, którzy byli inicjatorów reform podjętych w 1989 roku.

1. Promowanie wartości liberalnych w sferze państwowej

1. 1. Kongres Wolności

W czerwcu 2013 roku Projekt: Polska już po raz drugi wyszedł z inicjatywą zorganizowania Kongresu Wolności. Sukces pierwszej edycji wydarzenia nie pozostawił wątpliwości, że spotkanie to było potrzebne i ważne. Współorganizatorami kongresu zostały: Helsińska Fundacja Praw Człowieka, Kultura Liberalna i Polska Przedsiębiorcza. Podczas dwudniowych obrad na temat wizji Polski w przyszłości wypowiedzieli się młodzi przedstawiciele i przedstawicielki instytucji publicznych i prywatnych, trzeciego sektora, nauki (na poziomie licealnym i uniwersyteckim), polityki, biznesu, i wielu innych sektorów. Celem spotkania było spojrzenie na Polskę z perspektywy młodego pokolenia i poznanie sposobów w jakie „dzieci sieci” realizują swoją wolność. Spotkania i dyskusje były zorganizowane w trzech blokach Społeczeństwo, Przedsiębiorczość oraz Prawi i Idee.

Na Kongresie wystąpiła 68 prelegentów z Polski i z zagranicy. Wśród prelegentów byli min Minister Pracy i Polityki Społecznej Władysław Kosiniak Kamysz, Europosłowie Rafał Trzaskowski i Lenka Andrysowa, Mikołaj Kunicki Dyrektor Programu Studiów o Współczesnej Polsce na Uniwersytecie w Oxfordzie. Kongres zgromadził ponad 150 uczestników i był wydarzeniem szeroko komentowanym w mediach. Partnerem medialnym Kongresu Wolności była Gazeta Wyborcza. Przy

organizacji Kongresu Wolności otrzymaliśmy wsparcie od Oxford Noble Foundation oraz Fundacji im. Friedricha Naumanna.

1.2. Relacje pomiędzy Kościołem a Państwem

W październiku 2013 roku Projekt: Polska we współpracy z Fundacją im. Friedricha Naumanna był organizatorem międzynarodowej konferencji „Relacje pomiędzy Państwem a Kościołem”. W trakcie konferencji podjęliśmy dyskusję na temat obecnych relacji na linii państwo – kościół i ich modelu w państwach sąsiednich. Dyskutowaliśmy również o tym, jakie są możliwości zmiany tych relacji w najbliższej przyszłości. W spotkaniu udział wzięli m.in. prof. Monika Płatek, Ryszard Kalisz, Mirosław Woroniecki, Mark Van de Velde, Giulio Ercolessi, František Štěch, dr Łukasz Jasina, przedstawiciele Ministerstwa Administracji i Cyfryzacji, FRONDY, Klubu Jagiellońskiego oraz Projektu: Polska.

2. Promowanie tolerancji obyczajowej i walki z przejawami rasizmu

2.1. „Miłość niejedno ma imię. Banal czy wyzwanie? Jak wprowadzić w Polsce związki partnerskie?”

Projekt: Polska zabrał głos w toczącej się w przestrzeni publicznej dyskusji na temat związków partnerskich organizując w lutym 2013 roku debatę z udziałem ekspertów i przedstawicieli partii rządzącej.

Celem dyskusji była próba znalezienia odpowiedzi na pytanie co musi się stać, aby związki partnerskie znalazły swoje miejsce w polskim prawie i w polskim społeczeństwie. W debacie udział wzięli Małgorzata Kidawa – Błońska Posłanka RP z Warszawy, Przewodnicząca Warszawskiej Platformy Obywatelskiej, Wiceprzewodnicząca Klubu Parlamentarnego PO, Igor Ostrowski – członek Rady Strategicznej Stowarzyszenia Projekt: Polska, prawnik, prof. Monika Płatek –

prawniczka i wykładowczyni akademicka, feministka, profesor nadzwyczajna Uniwersytetu Warszawskiego oraz Radomir Szumelda – przedsiębiorca, członek Platformy Obywatelskiej, społecznik i działacz na rzecz legalizacji związków partnerskich.

Spotkanie poprowadziła Dominika Wielowieyska (Gazeta Wyborcza).

W odpowiedzi na oświadczenie Ministra Jarosława Gowina na temat niezgodności projektów ustawy z art. 18 Konstytucji. Projekt: Polska zwrócił się w styczniu 2013 roku do Ministerstwa Sprawiedliwości z oficjalną prośbą o udostępnienie nazwisk ekspertów oraz treści ekspertyz stwierdzających niekonstytucyjność projektów ustawy o związkach partnerskich.

2.2. HEJTSTOP

Projekt HejtStop został zainaugurowany w drugiej połowie 2013 roku jako kontynuacja projektu Przestrzeń Miasta. Jego celem jest walka z rasizmem, antysemityzmem, homofobią i innymi przejawami mowy nienawiści w przestrzeni miejskiej.

W ramach projektu została stworzona strona internetowa hejtstop.pl, na której znajduje się aplikacja pozwalająca na zgłaszanie lokalizacji nienawistnych napisów i monitoring zgłoszeń. W 2013 roku odbyły się akcje zamalowywania rasistowskich napisów w Warszawie, Poznaniu i Przemyślu, w które zaangażowali się członkowie społeczności lokalnych. Akcje spotkały się z poparciem społecznym i dużym zainteresowaniem mediów lokalnych.

Projekt HejtStop był promowany m.in. na festiwalach: Heineken Opener i Woodstock w lecie 2013 roku gdzie został pozytywnie przyjęty przez młodych ludzi. W 2014 roku dzięki uzyskanym środkom planujemy mocne rozwinięcie tego projektu.

2.3. Developing liberal strategy against nationalism online

W listopadzie 2013 roku Fundacja Projekt: Polska została głównym partnerem wydarzenia organizowanego przez Europejskie Forum Liberalne (ELF), którego sponsorem jest Parlament Europejski. Konferencja międzynarodowa miała na celu omówienie kwestii rozwoju nacjonalizmu i ksenofobii w Internecie. Politycy, dziennikarze i eksperci analizowali aktualną sytuację starając się znaleźć przyczyny,

dla których Internet stał się gniazdem nacjonalistycznych ruchów. Podczas debaty, uczestnicy konferencji wspólnie z ekspertami poszukiwali liberalnych odpowiedzi dla problemów związanych z nacjonalizmem i ksenofobią istniejących w naszym otoczeniu w wirtualnym świecie. Wydarzenie wsparły: Open Society and Its Friends, NOVUM Institute i Fundació CatDem.

3. Partycypacja społeczna

3.1. MIASTA 2.0 +

Projekt: Polska w partnerstwie z Fundacją Friedricha Naumanna, MiastoTeką i Empikiem był organizatorem konferencji MIASTA 2.0+ w maju 2013 roku. Była to już druga edycja tego wydarzenia. Rok wcześniej rozmawialiśmy o różnych metodach włączania mieszkańców w podejmowanie decyzji ważnych dla miasta. W tym roku, w rozszerzonej formule, zajęliśmy się nowymi technologiami, które to umożliwiają. Celem konferencji było zwrócenie uwagi na to, że rozwój aplikacji i badań nad wykorzystaniem komunikacji internetowej może być użyty w efektywniejszym planowaniu przestrzennym i zarządzaniu miastami. Podczas konferencji Miasta 2.0 + pokazaliśmy najnowsze rozwiązania w tej dziedzinie i pochyliliśmy się nad barierami i szansami ich skutecznego wdrażania. Na warsztatach przybliżyliśmy możliwości wykorzystania systemów informacji geograficznej w planowaniu przestrzennym. W spotkaniu udział wzięli przedstawiciele i przedstawicielki ruchów i instytucji miejskich.

3.2. Uniwersytet Debat

Projekt: Polska wspólnie z Fundacją Polska Debatuje zorganizował w 2013 roku cykl warsztatów debatanckich w Krakowie, Nysie, Wrocławiu oraz Przemyślu. Celem projektu było zachęcenie młodych ludzi z całej Polski do dyskusowania o przyszłości kraju przy wykorzystaniu sprawdzonych metod debat. Spotkania warsztatowe poprowadzili członkowie Fundacji Polska Debatuje, którzy są doświadczonymi mówcami i należą do najlepszych trenerów debat w Polsce. Uczestnicy dowiedzieli się w jaki sposób konstruować poprawnie argumenty, zdobyli umiejętności leaderskie, nauczyli się sędziować debaty i rozwinęli swoją wiedzę z zakresu spraw społecznych

i politycznych. Ponadto, uczestnicy zdobyli narzędzia potrzebne do założenia własnego Klubu Debat i rozpoczęcia działalności w swojej okolicy.

4. Inne wydarzenia

4.1. "Edukacja -> Depenalizacja – Czy to jest właściwa droga do rozwiązania problemu narkomanii?"

Wraz z przedstawicielami inicjatywy Wolne Konopie, Międzynarodowego Programu Polityki Narkotykowej w Open Society Foundations, Uniwersytetu Warszawskiego i ruchów społecznych dyskutowaliśmy na temat rozmaitych sposobów rozwiązania problemu narkomanii w Polsce. Wspólnie z uczestnikami i uczestniczkami spotkania poszukiwaliśmy odpowiedzi na pytania, czy najlepszą drogą w tym kierunku jest edukacja i depenalizacja, czy podążanie ścieżką wyznaczoną przez obecne prawo polskie. Debata odbyła się w maju 2013 roku w lokalu Projektu: Polska Państwomiasto.

4.2. Konsekwencje zmian w systemie emerytalnym

Co tak naprawdę oznaczają dla nas zmiany w systemie emerytalnym? Jakie będą konsekwencje reformy? Kto zyska a kto straci na likwidacji OFE? Na te i inne pytania szukaliśmy odpowiedzi na organizowanej przez nas debacie pt. „Konsekwencje zmian w systemie emerytalnym”, która odbyła się w październiku 2013 roku w lokalu państwomiasto. W spotkaniu udział wzięli: wiceprezes Deloitte – Rafał Antczak, członek Rady Gospodarczej w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów - Bogusław Grabowski, Przewodniczący Rady Strategicznej Projekt: Polska – Szymon Gutkowski, prof. Leokadia Oręziak ze Szkoły Głównej Handlowej i Jeremi Mordasiewicz z PKPP Lewiatan. Debatę prowadziła Anna Popiołek z Gazety Wyborczej.

4.3. Raport Hausnera „Sprawnie działający mechanizm czy organizm wymagający leczenia?”

W kwietniu 2013 roku z inicjatywy Projekt: Polska oraz Koła Naukowego Gospodarki i Administracji Publicznej odbyła się konferencja, której celem była dyskusja wokół „Raportu o stanie samorządności terytorialnej w Polsce”. W spotkaniu udział wzięli dr hab. Stanisław Mazur, Elżbieta Burtan – pani wójt gminy Zabierzów i Józef Krzyworzeka - starosta powiatu krakowskiego. Eksperti uznali, że samorząd terytorialny był jednym z najlepszych rozwiązań reform przeprowadzonych po 1990 roku.

Jednocześnie wskazali na dysfunkcje tej instytucji, które hamują jej efektywność. W dyskusji pojawiły się propozycje działań aktywizujących i zwiększających świadomość społeczności lokalnych oraz zmian w ustawodawstwie.

4.4. Ochrona danych osobowych

W odpowiedzi na bieżące wydarzenia, w listopadzie 2013 roku Projekt: Polska zorganizował we współpracy z Helsińską Fundacją Praw Człowieka seminarium pt. „Ochrona danych osobowych w Europie”. Celem spotkania była dyskusja na temat ochrony danych osobowych obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej oraz poznanie tematu zarówno od strony technicznej, jak i prawnej.

Techniczny aspekt zakładał przedstawienie sposobów działania narzędzi do masowej inwigilacji, takich jak np. PRISM. Postanowiliśmy sporządzić infografikę, która przedstawiałaby omawianą problematykę w sposób zrozumiały dla szerszego grona odbiorców. W związku z tym do dyskusji zostali zaproszeni graficy i projektanci.

5. Akcja Lampiony Wolności

W grudniu 2013 roku Projekt: Polska po raz piąty zorganizował akcję Lampiony Wolności. Ideą wydarzenia jest wspólne obchodzenie i celebrowanie Międzynarodowego Dnia Praw Człowieka poprzez wypuszczenie w niebo palących się lampionów symbolizujących osoby represjonowane.

W ten sposób solidaryzujemy się z mieszkańcami państw, w których łamane są prawa człowieka. W tym roku Lampiony Wolności poszybowały w niebo w Krakowie, Warszawie, Poznaniu, Opolu, Przemyślu, Lublinie, Nysie i Reykjaviku. Celem tegorocznej edycji było wyrażenie sprzeciwu wobec łamania praw człowieka na Ukrainie i solidaryzowanie się z Ukraińcami protestującymi na Majdanie. Pod koniec stycznia 2014 roku Akcja Lampiony Wolności została nominowana w plebiscycie Złote Wstążki 2014 w kategorii Projekt Młodzieżowy.

6. Akcja Razem '89

W tym roku zaczęliśmy przygotowania do organizacji społecznych obchodów rocznicy 1989 roku. Podobnie jak 5 lat temu Projekt: Polska jest organizacją odpowiedzialną za koordynację działań organizacji pozarządowych, których celem jest uczczenie zmian zapoczątkowanych 25 lat temu.

Sprawozdanie merytoryczne Centrum Cyfrowego za 2013 rok

Wstęp

Misją Centrum Cyfrowego Projekt: Polska jest praca na rzecz zmiany społecznej i zwiększenia zaangażowania obywatelskiego w cyfrowym świecie. Podstawowym sposobem działania jest wspieranie, w roli centrum kompetencji, organizacji pozarządowych, instytucji publicznych i grup nieformalnych w wykorzystywaniu potencjału technologii cyfrowych, a szczególnie we wprowadzaniu modeli współpracy opartych na dzieleniu się zasobami i wiedzą.

Centrum Cyfrowe działa w formule think-and-do tank. Element „think“ obejmuje opracowywanie badań i analiz, projektów legislacyjnych i opinii, oraz stałe monitorowanie rozwoju kluczowych obszarów społeczeństwa cyfrowego. Element „do“ obejmuje działania edukacyjne, akcje i projekty społeczne oraz działania eksperymentalne i laboratoryjne; ma na celu testowanie nowatorskich sposobów wykorzystania technologii informacyjnych i komunikacyjnych oraz promowanie nowych modeli współpracy (przede wszystkim opartych o dostępne narzędzia cyfrowe).

W ostatnim roku Centrum Cyfrowe skupiło swoją aktywność wokół edukacji otwartościowej oraz promowaniu zmian w prawie autorskim.

W sprawozdaniu zostały opisane najważniejsze projekty realizowane w ramach Centrum Cyfrowego wraz z ich krótkim opisem.

1. Otwarte Zabytki

Serwis otwartzabytki.pl to obywatelski katalog tworzony przez pasjonatów i użytkowników w oparciu o Rejestr Zabytków. W 2013 r. stronę odwiedziło 27 tysięcy

osób. Serwis został nagrodzony w konkursie „Odkryj e-wolontariat”. Projekt otrzymał pierwsze miejsce jako przykład skutecznego zaangażowania społeczności internautów.

Aplikacja mobilna Otwarte Zabytki

Czas realizacji: styczeń-listopad 2013

Działanie: aplikacja mobilna

Adresaci: pasjonaci zabytków

Finansowanie: program “Patriotyzm Jutra” Muzeum Historii Polski

[Otwarte Zabytki](#) doczekały się pierwszej aplikacji mobilnej dostępnej w [Google Play](#). Aplikacja umożliwia sprawdzenie materialnego stanu zabytku. Wystarczy wypełnić prosty formularz i przesłać dane by uzupełnić opis materialnego stanu zabytku. Informacje te są dostępne przez aplikację a Centrum Cyfrowe przekazuje je Wojewódzkim Urzędowi Ochrony Zabytków.

Działania animacyjne

Czas realizacji: wiosna 2013

Działania: spacer, gry terenowe, spotkania

Adresaci: pasjonaci zabytków, osoby starsze

Finansowanie: Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

Zorganizowaliśmy szereg wydarzeń w całej Polsce, skupionych wokół lokalnego dziedzictwa kulturowego. W ponad 20 miastach i mniejszych miejscowościach odbyły się „otwartozabytkowe” spacer, gry terenowe i spotkania w bibliotekach, w których udział wzięło prawie 400 osób. Celem wydarzeń było zarówno zainteresowanie uczestników, w szczególności osób starszych, lokalnymi zabytkami i działaniami na rzecz ich ochrony. Wydarzenia promowały też otwartość, legalne korzystanie z zasobów dostępnych w Internecie i crowdsourcing.

Digitalizacja zasobów archiwalnych Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Opolu

Czas realizacji: luty - grudzień 2013

Partner: Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Opolu

Finansowanie: Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Digitalizacja wybranych zasobów Opolskiego WUOZ umożliwiła swobodny, zdalny dostęp do dokumentacji zabytków - do tej pory konieczna była osobista wizyta w archiwum. Projekt pokazał, że publikacja materiałów w Internecie może usprawniać działanie instytucji decydującej się na "otwarcie" swoich zasobów. Zeskanowaliśmy, poddaliśmy obróbce OCR i udostępniliśmy w serwisie wuoz.otwartzabytki.pl prawie 3 tysiące pozycji (łącznie 17 tys. skanów). Oprócz dokumentów pochodzących z WUOZ w Opolu, takich jak białe i zielone karty zabytków, dokumentacja konserwatorska, ewidencje parkowe w zbiorze znalazły się też wybrane publikacje wydane przez Muzeum Wsi Opolskiej oraz artykuły z Opolskiego Rocznika Muzealnego. Sukces przedsięwzięcia spowodował, że projekt będzie kontynuowany w 2014 r.

2. Wpływ na polityki publiczne

Nasze działania kształtujące polityki publiczne koncentrowały się wokół otwartości zasobów publicznych, reformy prawa autorskiego oraz otwartych, darmowych zasobów edukacyjnych. Pisaliśmy stanowiska, raporty i organizowaliśmy kampanie świadomościowe. Nowością w 2013 roku było podjęcie przez nas działań na poziomie europejskim - zarówno w kwestii reformy prawa autorskiego, jak i otwartości edukacji. Uczestniczyliśmy również w debacie publicznej i pracach dotyczących dostępu i ponownego wykorzystania informacji publicznej, innych aspektów otwartości rządu, oraz konstruowania Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa (z ważnymi dla nas komponentami dotyczącymi otwartości zasobów publicznych oraz e-integracji). Wszystkie te działania będą kontynuowane w 2014 r.

2.1 Wpływ na politykę otwartości zasobów publicznych

Ustawa o otwartych zasobach publicznych

Czas realizacji: luty 2013

Działanie: stanowisko

Adresat: Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji

Finansowanie: działalność statutowa Centrum Cyfrowego

Propozycja założeń do ustawy o otwartych zasobach publicznych przygotowana przez Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, była jedną z ważniejszych propozycji legislacyjnych 2013 r. Zasoby publiczne, poza tymi uznawanymi za informację publiczną, są udostępniane na przypadkowych zasadach. Ministerstwo podjęło próbę uregulowania tych kwestii, przyjmując zasadę, że to co jest finansowane z pieniędzy publicznych, powinno być publicznie udostępnione.

W naszym [stanowisku](#) wspieraliśmy ogólny zamysł projektu, krytycznie odnosząc się do niektórych rozwiązań, w tym swobodę wyboru stopnia otwartości przez instytucje. Konsultacje zaowocowały dyskusją o finansowaniu kultury, nauki i edukacji. Mimo konstruktywnej krytyki założeń ze strony wielu organizacji pozarządowych i instytucji kultury, sprzeciw wielu środowisk spowodował zakończenie prac nad projektem. W Centrum kontynuujemy jednak prace koncepcyjne, ze względu na wagę jednolitego podejścia do otwartości różnych zasobów publicznych.

“Uwolnij podręcznik”

Czas realizacji: od maja 2013

Działanie: akcja świadomościowa

Adresaci: uczniowie, studenci, nauczyciele

Finansowanie: Open Society Foundations

Patronat: Ministerstwo Edukacji Narodowej, Koalicja Otwartej Edukacji

Partnerzy: Szkoła z Klasą 2.0, Fundacja Orange

["Uwolnij podręcznik"](#) to kampania społeczna na rzecz wprowadzenia nowoczesnych, darmowych i otwartych zasobów edukacyjnych, w której zbieramy głosy poparcia dla lepszej i powszechnie dostępnej edukacji. Kampania ruszyła na początku roku szkolnego podczas rodzinnego pikniku w ogrodach Biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego. Nasza wizja to podręczniki nieograniczone możliwościami formy papierowej, wolne od ograniczeń prawnych, technicznych i wysokich kosztów. Dlatego rekomendujemy, aby wszystkie treści edukacyjne finansowane ze środków publicznych, w tym podręczniki szkolne dotowane przez państwo, były darmowymi, otwartymi zasobami, dostępnymi na wolnych licencjach. Przygotowaną przez nas w tej sprawie [petycję](#) do Minister Edukacji wsparło już 256 rodziców, 45 nauczycieli i 152 uczniów i studentów.

3. Wpływ na polityki publiczne: prawo autorskie

W 2012 zwiększyliśmy nasze zaangażowanie w kwestii reformy systemu prawa autorskiego. Pod wpływem sprawy ACTA uznaliśmy, że promocję dobrowolnych rozwiązań, którą prowadzimy w ramach Creative Commons Polska trzeba uzupełnić o reformę całego systemu prawa. 2013 rok to okres, w którym rozwijaliśmy ten kierunek działań.

Reforma prawa autorskiego w Polsce

Czas realizacji: rok 2013

Działanie: tworzenie polityki publicznej

Adresaci: Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, inne resorty, kluczowi interesariusze

Finansowanie: Open Society Foundations

W 2013 roku Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa zainicjowało Forum Prawa Autorskiego - cykl regularnych spotkań i konsultacji dotyczących prawa autorskiego i jego reformy. Jesteśmy jedną z kilku organizacji pozarządowych uczestniczących w tym procesie i zabiegających o system prawa zgodny z interesem publicznym. W ciągu tego roku przygotowaliśmy ponad 20 stanowisk dotyczących takich zagadnień jak dozwolony użytek, sankcje karne, utwory osierocone czy opłaty reprograficzne. Mamy poczucie, że dzięki obecności naszej i partnerskich organizacji zmienia się język debaty o prawie autorskim, a większy nacisk zostaje położony na kwestie praw użytkowników, a nie tylko egzekwowania prawa.

Reforma prawa autorskiego w Europie

Czas realizacji: rok 2013

Działanie: tworzenie polityki publicznej

Adresaci: Komisja Europejska, rządy państw członkowskich, politycy, kluczowi interesariusze w skali Europy

Partnerzy: Copyright for Creativity, Creative Commons, Communia Association

Finansowanie: Open Society Foundations

W 2013 roku przystąpiliśmy do europejskiej koalicji "Copyright for Creativity" (C4C), zrzeszającej organizacje działające na rzecz liberalizacji systemu prawa autorskiego. Z jej pomocą zorganizowaliśmy dwie debaty: "Copyright – In search of flexibility" w maju, w Warszawie; (razem z Fundacją Nowoczesna Polska) oraz "Copyright & Research and Innovation Policy" w listopadzie, Parlamencie Europejskim w Brukseli. Przez cały czas uczestniczyliśmy, z ramienia europejskiej Communia Association w procesie konsultacyjnym "Licences for Europe". Pod koniec roku, wspólnie z koalicją rozpoczęliśmy działania związane z rozpoczętymi przez Komisję Europejską konsultacjami dotyczącymi europejskiego systemu prawa autorskiego i konieczności jego reformy. Prace te zaowocowały uruchomieniem na przełomie roku serwisu FixCopyright.eu. Nasze działania w ramach koalicji skupiły się na promowaniu efektywnego i sprawiedliwego systemu prawa autorskiego dla oświaty, nauki i badań.

“Możesz skserować całą książkę”

Czas realizacji: luty 2013

Działanie: akcja świadomościowa

Adresaci: uczniowie, nauczyciele, biblioteki, studenci

Partnerzy: Bibliosfera.net

Finansowanie: Open Society Foundations

Czy kserowanie książek jest legalne? Czy narusza prawa twórców? Odpowiadając na te pytania w lutym 2013 wystartowaliśmy z [akcją](#) informacyjno-edukacyjną o dozwolonym użytku (art. 23 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych) by obalić mity wokół prawa autorskiego. Plakaty „Możesz skserować całą książkę” i „Możesz zeskanować całą książkę” trafiły do ponad 60 bibliotek w całej Polsce, a nasz komunikat na Facebooku dotarł do ponad 70 000 osób. We współpracy z portalem Bibliosfera.net zorganizowaliśmy konkurs dla bibliotek i kół naukowych na najciekawszą akcję informacyjną o dozwolonym użytku (witryny w bibliotece, materiał edukacyjny na stronie www lub profilu społecznościowym biblioteki) oraz konkurs na zdjęcia takich kampanii lub plakatów dla użytkowników bibliotek. Dwie osoby otrzymały nagrody w postaci czytników Kindle.

“Kultura Ponad Prawem”

Czas realizacji: od maja 2013

Działanie: akcja świadomościowa

Adresaci: dzieci, młodzież, młodzi twórcy

Finansowanie: Open Society Foundations i Narodowe Centrum Kultury

Na obecny system prawa autorskiego staramy się patrzeć z różnych stron, dlatego w projekcie [Kultura Ponad Prawem](#) głos oddaliśmy artystom. Projekt miał na celu wsparcie głosu twórców w dyskusji o prawie, nie tylko autorskim. Powstała unikalna seria dokumentalnych wywiadów z twórcami i twórczyniami polskiej kultury

przeprowadzonych przez Cezarego Ciszewskiego (Miasta w Komie). Od muzyków, jak Tymon Tymański, Tomek Lipiński, Gaba Kulka, Czesław Mozill, Hemp Gru, Mamadou Diouf, przez pisarkę Sylwię Chutnik, profesora Zygmunta Baumana, kuratorkę Joannę Mytkowską, artystkę Joannę Rajkowską, po filmowców Macieja Drygasa i Macieja Cuske – wszyscy opowiadają o problemach ze stosowaniem prawa autorskiego w obecnym kształcie oraz o współczesnej roli i wyzwaniach stojących przed twórcami kultury.

“Reforma prawa autorskiego dla edukacji”

Czas realizacji: rok 2013

Działania: warsztaty, debaty, raporty

Adresaci: decydenci, nauczyciele, uczniowie

Finansowanie: Open Society Foundations, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Patronat honorowy: Ministerstwo Edukacji Narodowej

Raport: do pobrania na [stronie Centrum](#)

Celem projektu było opracowanie raportu opisującego możliwe rozwiązania praktycznych problemów prawnoautorskich, z jakimi spotykają się nauczyciele w szkołach. Raport powstał na podstawie cyklu warsztatów i debat prowadzonych w gronie nauczycieli i ekspertów z dziedziny edukacji. Raport zawierał projekt nowelizacji przepisów ustawy o prawie autorskim i dotyczył w szczególności uregulowania kwestii dozwolonego użytku w oświacie.

4. Creative Commons Polska i edukacja otwartościowa

Wizja wspólnej, wolnej kultury przyświeca wszystkim naszym działaniom, a Licencje Creative Commons są jednym z podstawowych narzędzi, z którymi pracujemy. W ramach projektu Creative Commons Polska skupiliśmy się w 2013 roku na edukacji

otwartościowej i promowaniu wolnych licencji. Nasz zespół stale i na bieżąco doradza dziesiątkom organizacji i instytucji korzystających z wolnych licencji. Pomagamy też grantodawcom wprowadzającym zapisy otwartościowe do swoich konkursów grantowych - m.in. Fundacji Orange, Ministerstwu Spraw Zagranicznych czy Instytutowi Książki.

“Spółdzielnia Wiedza”

Czas realizacji: od maja 2013

Działania: szkolenia i warsztaty, spotkania i debaty, kampania świadomościowa

Adresaci: trzeci sektor, sektor kultury - twórcy, edukatorzy i animatorzy, artyści

Finansowanie: Szwajcarsko-Polski Program Współpracy, Fundusz dla Organizacji Pozarządowych, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Narodowe Centrum Kultury

Partnerzy: Muzeum Historii Polski w Warszawie, Małopolski Instytut Kultury, Fundacja Wolnego i Otwartego Oprogramowania, Dolnośląska Szkoła Wyższa, Stowarzyszenie Twórców Grafiki Użytkowej, Zachęta- Narodowa Galeria Sztuki, Fundacja Miasta w Komie, Muzeum Historii m.st. Warszawy, Platoniq, Zachęta - Narodowa Galeria Sztuki, Fundacja Orange.

Projekt obejmował zwiększenie świadomości prawnej liderów organizacji i instytucji aby korzystali z treści dostępnych legalnie w sieci oraz do udostępniania własne treści na licencjach Creative Commons. W 2013 roku udało nam się przeszkolić ponad 200 osób z organizacji społecznych z całej Polski z prawa autorskiego, stosowania licencji Creative Commons, otwartych zasobów edukacyjnych, otwartości formatów plików oraz otwartego i wolnego oprogramowania. W szkoleniach brali udział liderzy i pracownicy NGO, administracji i instytucji kultury.

Stworzyliśmy otwartą i powszechnie dostępną bazę wiedzy na temat otwartości: otwartawiedza.pl. Dostosowaliśmy publikację “Przewodnik po otwartości” do potrzeb trzeciego sektora. Wyprodukowaliśmy też serię materiałów drukowanych i filmów o

prawie autorskim i Creative Commons, w tym animacje i infografiki. W [NGOtece](#) - rozbudowanej bibliotece online - można przeglądać kolekcje i materiały zamieszczone przez organizacje pozarządowe i dodawać materiały swojej organizacji. Dzięki aplikacjom w każdej chwili można sprawdzić [jak korzystać z cudzych utworów](#), [jaka licencję Creative Commons wybrać dla swojej twórczości](#) lub wysłać znajomym jedną z [pocztówek z serii "Co nas uwiera w prawie autorskim?"](#).

To pytanie stało się także hasłem przewodnim konkursu kierowanego do młodych i zdolnych twórców, na który wpłynęło wiele ciekawych prac. Ich autorzy poruszają skomplikowane zagadnienia takie jak: dostęp do materiałów z domeny publicznej, problem utworów osieroconych, korzystanie z utworów na licencjach Creative Commons czy obiegi treści w sieci.

Dla młodych i nieco starszych twórców, którzy szukają inspiracji i wskazówek jak wykorzystać sieć i możliwości, które daje cyfryzacja do promocji twórczości i utrzymania się z niej, przygotowaliśmy publikację [„Nowe wspaniałe zarabianie w sieci: O wpływie internetu na twórczość, trendach w cyfrowym zarabianiu oraz o tych, którym już się udało i tych, którym ma się udać”](#).

By zaangażować III sektor na rzecz udostępniania zasobów tworzonych ze środków publicznych, opublikowaliśmy petycję. Jej postulat to wdrożenie jednolitych, przejrzystych reguł udostępniania publikacji, nagrań i materiałów audiowizualnych czy programów komputerowych finansowanych w Programach Operacyjnych funduszy europejskich.

W kwietniu 2014 odbyła się [konferencja Sezamie Otwórz się! Otwartość w Trzecim Sektorze](#). Gościliśmy członków kolektywu Platoniq, którzy przeprowadzili warsztat dla przedstawicieli trzeciego sektora, instytucji kultury i instytucji społecznych, twórców i programistów o innowacjach w projektach społecznych.

“Przewodnik internetowy – poznaj, korzystaj, twórz”

Czas realizacji: grudzień 2013

Działanie: publikacja, akcja świadomościowa

Adresaci: zagrożeni wykluczeniem cyfrowym, seniorzy

Finansowanie: Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji

Przewodnik przybliżyła w przystępny sposób zagadnienia związane z funkcjonowaniem w sieci. Uzupełnieniem Przewodnika była akcja "Wkluczenie cyfrowe", na którą złożyła się seria 4 plakatów popularyzujących Internet wśród seniorów oraz ukazujących jak korzystać z niego w sposób bezpieczny.

5. OpenGov - Otwarty Rząd

W roku 2013 podsumowaliśmy nasze trzyletnie doświadczenia z budowaniem świadomości na temat otwartego rządu u rządzących i obywateli oraz tworzenia rozwiązań i usług opartych na tym podejściu. Podjęliśmy decyzję by ograniczyć budowanie własnych usług, skupiając się na działaniach nakierowanych na tworzenie rekomendacji dotyczących polityk publicznych.

"Otwarty rząd w Polsce. Kulisy programu OpenGov"

Czas realizacji: styczeń - maj 2013

Działanie: raport i metodologia warsztatowa

Adresaci: zainteresowani wdrażaniem idei otwartego rządu i otwartych danych

Finansowanie: Trust for Civil Society in Central and Eastern Europe.

Raport jest podsumowaniem działań prowadzonych od 2010 roku przy wsparciu finansowym CEE Trust. Jest uzupełnieniem materiału "Mapa drogowa otwartego rządu w Polsce" oraz klamrą zamykającą etap prac nad ideą otwartego rządu. Zawiera on ewaluację działań naszej jak i innych organizacji promujących koncepcji otwartego rządu. Opracowaliśmy również metodologię wypracowywania rozwiązań opartych na otwartych danych, wykorzystujących podejście *design thinking*, za kluczowe wyzwanie uznając brak pomysłów, a nie możliwości ich wdrożenia.

“Czekając na otwarte rządy”

Czas realizacji: jesień 2013

Działanie: raport otwarcia, działania rzecznicze

Adresaci: zainteresowani wdrażaniem modelu otwartego rządu, administracja publiczna

Finansowanie: CEE Trust, środki statutowe.

W 2013 zostaliśmy członkiem-założycielem Koalicji na rzecz Otwartego Rządu - inicjatywy kilkunastu organizacji działających na rzecz przejrzystości, partycypacji i rozliczalności w procesie rządzenia. Jesteśmy współautorami raportu otwarcia Koalicji “Czekając na otwarte rządy” - przygotowaliśmy w nim rozdział dotyczący otwartości danych publicznych. Będziemy wraz z koalicją kontynuować działania rzecznicze na rzecz otwartego rządu w 2014 roku.

„Afery polskie — historia”

Czas realizacji: rok 2013

Działanie: baza wiedzy online

Adresaci: zainteresowani przejrzystością i działaniami antykorupcyjnymi

Finansowanie: Komisja Europejska (Prevention of and Fight against Crime Programme European Commission – Directorate-General Home Affairs) oraz CEE Trust.

Stworzyliśmy bazę wiedzy o reakcjach instytucji publicznych na najgłośniejsze polskie afery korupcyjne po 1989 roku. Docelowo będzie się w niej znajdowało 50 skandali. Kryterium umieszczania afery w bazie było jej nagłośnienie medialne i wpływ na rozwój sytuacji prawnej, politycznej lub społecznej w kraju. Baza zawiera kalendaria najważniejszych wydarzeń, pozwalające śledzić rozwój afery od momentu jej ujawnienia, a także zobaczyć, jacy politycy i jakie osoby oraz instytucje publiczne reagowały na nią.

6. Otwarta Nauka

Biblioteka Otwartej Nauki

Czas realizacji: styczeń - grudzień 2013

Działania: szkolenia, budowanie społeczności

Adresaci: naukowcy, redaktorzy czasopism naukowych i wydawnictw, studenci

Finansowanie: Narodowy Instytut Audiowizualny, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, EIFL

Partner: Muzeum Historii Polski

Biblioteka Otwartej Nauki ma na celu zwiększenie dostępności wyników badań naukowych finansowanych ze środków publicznych. Obejmuje wsparcie dla wdrażania modeli open access dla instytucji naukowych i wydawnictw. Jednocześnie edukujemy i popularyzujemy i wiedzę na temat otwartych modeli komunikacji naukowej.

Wspólnie z zespołem projektu [BazHum](#) Muzeum Historii Polski zorganizowaliśmy dwunastotygodniowy program stażowy, w ramach którego przeszkoliliśmy 6 osób w zakresie nowoczesnych metod komunikacji naukowej, podstaw prawa autorskiego, negocjacji umów, otwartych zasobów edukacyjnych i prowadzenia szkoleń. Podsumowaniem stażu był dwudniowy booksprint w dzięki któremu powstała publikacja: [„Wolne licencje w nauce. Instrukcja”](#). Z pomocą tego prostego narzędzia autorzy mogą w świadomy sposób czytać umowy wydawnicze i decydować o tym w jaki sposób wykorzystywane są ich publikacje. W ciągu 10 miesięcy od udostępnienia publikacja ma ponad 4000 pobrań.

Wspólnie ze stażystami przeszkoliliśmy 20 redaktorów pracujących w wydawnictwach naukowych i wspólnie z nimi wypracowaliśmy modele otwierania publikacji naukowych. Jako eksperci wspieraliśmy redakcje wydawnictw i naukowców wdrażających otwarte modele publikowania.

Rok akademicki rozpoczęliśmy uruchomieniem serwisu z kolekcją książek [Biblioteki Otwartej Nauki](#). Do tej pory w BON otworzyło swoje publikacje ponad 150 autorów, a kolekcja ma już 250 publikacji. Książkę do BON zgłosić w serwisie może każdy autor pracy naukowej z dziedzin humanistycznych i społecznych. Pomagamy autorom w rozstrzygnięciu kwestii wokół praw autorskich, digitalizujemy i udostępniamy publikacje w sieci. Promujemy udostępnienie publikacji na wolnych licencjach Creative Commons.

Zależy nam na angażowaniu studentów, którzy do tej pory nie brali udziału w dyskusji o dostępności wyników badań naukowych. Przeszkoliliśmy 50 studentów i doktorantów z najważniejszych uczelni z całego kraju. Najbardziej zaangażowanych zaprosiliśmy do warsztatu kreatywnego, na którym przygotowaliśmy materiały do kampanii edukacyjno - informacyjnej skierowanej do studentów. Kampania zaplanowana została na początek 2014 roku.

7. Badania

W 2013 r. Centrum Cyfrowe prowadziło badania nad otwartością w kulturze, prawem autorskim, kompetencjami medialnymi. Współpracowaliśmy z gronem badaczy z różnych dziedzin, co pozwoliło nam prowadzić interdyscyplinarne działania badawcze odpowiadające na najważniejsze pytania przed jakimi stoi społeczeństwo doby cyfrowej.

“Kulturotwórcy”

Czas realizacji: rok 2013

Działanie: badanie jakościowe

Badacze i badaczki: dr Mirosław Filiciak, Anna Buchner, Michał Danielewicz

Raport: [dostępny w NGOtece](#)

Finansowanie: program "Obserwatorium Kultury", Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Projekt badawczy "Kulturotwórcy" to próba spojrzenia na miejskie życie kulturalne oczami ludzi, którzy to życie organizują i animują. To także próba badawczego uchwycenia bieżących przejawów życia kulturalnego na przykładzie trzech zróżnicowanych miast polskich (Warszawa, Katowice, Lublin). Ruszyliśmy w teren, aby rozmawiać z aktywnymi pracownikami instytucji publicznych, organizacji pozarządowych, ale też klubów i kawiarni łączących działalność komercyjną z intencjonalnie kulturotwórczą. Problemy i napięcia, które są udziałem kulturotwórców, są w znacznej mierze również problemami polskiej kultury.

Zdaniem zdecydowanej większości naszych rozmówców jesteśmy w fazie miejskiego ożywienia, a rozkwit szeroko rozumianego życia kulturalnego jest jednym z tego przejawów. Badanie pokazało jak pojemną formułą jest dziś pojęcie kultury. Pogłębiona wiedza na temat doświadczeń, postaw, praktyk i wizji zaangażowanych pracowników kultury działających na różnych polach może być ważnym punktem odniesienia w planowaniu polityki kulturalnej.

"Korzystanie z mediów a podziały społeczne"

Czas realizacji: rok 2013

Działania: badanie jakościowe, badanie ankietowe

Badacze i badaczki: dr Mirosław Filiciak, Paweł Mazurek, Katarzyna Growiec, Piotr Toczyski

Raport: w wersji polsko- i anglojęzycznej oraz dane z badania ankietowego dostępne na [stronie Centrum Cyfrowego](#)

Finansowanie: "Edukacja medialna, badania", Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Badanie miało na celu krytyczną rewizję dyskusji o kompetencjach medialnych – i podparcie teoretycznych założeń badaniem empirycznym. Autorzy badania postawili sobie zadanie zestawienia sposobów korzystania z mediów z innymi aspektami życia

jednostek, w oczywisty sposób ograniczanych zarówno przez indywidualne predyspozycje, jak i ograniczenia związane z nierównościami społecznymi. Tym samym kompetencje medialne potraktowano nie jako uniwersalny zasób wiedzy i umiejętności, lecz jako rozpatrywane indywidualnie kompetencje w realizacji celów stawianych sobie przez użytkowników mediów.

Po wykonaniu serii wywiadów pogłębionych ukierunkowanych na wychwycenie specyficznych stylów życia i osadzeniu w nich różnych użyc mediów, przeprowadziliśmy badanie ankietowe na reprezentatywnej dla polskiej populacji próbie 1200 osób. Potwierdziło ono, że różne użycia mediów nie zawsze wynikają z „niekompetencji” użytkowników, często za to są związane z horyzontem i możliwościami życiowymi. Raport z badania stawia ważne pytania o kształt obecnej debaty o wykluczeniu cyfrowym i daje mocne argumenty na rzecz mocnego jej przeformułowania - w dyskusji o kompetencjach medialnych, ale i w polityce edukacyjnej oraz kulturalnej, niezbędne jest uwzględnienie perspektywy możliwości różnych grup społecznych. Bez tego znaczna część działań edukacyjnych skazana jest na niepowodzenie.

“Prawo autorskie w czasach zmiany. O normach społecznych korzystania z treści”

Czas realizacji: 2012-2013

Działania: badanie jakościowe, badanie ankietowe

Badacze: Michał Danielewicz, Alek Tarkowski

Raport: w wersji polsko- i anglojęzycznej oraz dane z badania ankietowego dostępny na [stronie Centrum Cyfrowego](#)

Finansowanie: Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Pod koniec 2013 roku zakończyliśmy dwuletni projekt badawczy dotyczący rozumienia i postrzegania prawa autorskiego przez Polaków. Występując często w imię interesu publicznego, chcieliśmy wiedzieć co o prawie autorskim myślą zwykli ludzie. Badaliśmy również grupy dobrane pod kątem częstszego kontaktu z prawem

autorskim: nauczycieli, bibliotekarzy, naukowców czy blogerów kulinarnych. Daliśmy tym samym głos użytkownikom, którzy są często nieobecni w debacie na temat polityki kulturowej i kształtu prawa autorskiego. Dowiedzieliśmy się kogo ono ich zdaniem chroni – a kogo powinno chronić? Co jest legalne, a co nie? Główna diagnoza badawcza brzmi: znajdujemy się w stanie zagubienia i powszechnej dezorientacji jak korzystać z treści mających status intelektualnej własności. Reguły prawa rozbiegają się z normami społecznymi i codziennymi praktykami, powodując „anomię prawnoautorską”.

Traktujemy to badanie jako kontynuację prac badawczych nad nowymi obiegami treści, zapoczątkowanych badaniem “Obiegi kultury”. Mamy nadzieję, że jego wyniki wpłyną na dyskusję o kierunku reformy prawa autorskiego i edukacji prawnoautorskiej w Polsce.

8. Otwartość instytucji dziedzictwa

2013 był rokiem, w którym bardziej systematycznie zajęliśmy się kwestią otwartości instytucji dziedzictwa - promując koncepcję “Open GLAM” (Galleries, Libraries, Archives, Museums). Szczególny nacisk położyliśmy na aspekty prawne działania tych instytucji. Współpracowaliśmy m.in. z Zachętą Narodową Galerią Sztuki, Muzeum Historii Polski, Muzeum Historii Warszawy, Małopolskim Instytutem Kultury i Instytutem Kultury Miejskiej w Gdańsku.

Konferencja Open GLAM

Czas realizacji: październik 2013

Adresaci: pracownicy instytucji kultury i organizacji pozarządowych, badacze, animatorzy kultury, twórcy

Współorganizatorzy: Zachęta – Narodowa Galeria Sztuki i Stowarzyszenie Wikimedia Polska

W październiku zorganizowaliśmy pierwszą w Polsce konferencję na temat idei open GLAM - nowego sposobu myślenia o misji instytucji kultury i sposobach korzystania z jej zasobów. Jej głównym celem była prezentacja najlepszych przykładów inicjatyw już zrealizowanych oraz dyskusja nad zaletami otwartości i stawianymi przez nią wyzwaniami, ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień edukacyjnych i prawnych.

PAŃSTWOMIASTO

Sprawozdanie z działalności lokalu Państwomiasto w roku 2014 roku

Tworząc lokal Państwomiasto chcieliśmy, żeby stał się centrum, które będzie łączyć szereg funkcji: ośrodka kulturalnego, biblioteki, miejsca wymiany umiejętności, doświadczeń i idei. Chcieliśmy, żeby w Państwomieście rozwijały się innowacyjne projektów dotyczące państwa i miasta.

Po ponad roku działalności w stolicy możemy stwierdzić, że Państwomiasto stało się rozpoznawalną marką na rynku miejsc „aktywistycznych” Warszawy, Państwomiasto jest otwarte na organizację wielu różnorodnych inicjatyw mających wpływ na rozwój zarówno NGOów, jak i obywatelskiej aktywności warszawiaków.

Państwomiasto to obecnie:

- Kawiarnia – miejsce do wspólnej, codziennej pracy zarówno w kameralnym jak i większym gronie. Kawiarnia zapewnia prostą, ale ciekawą ofertę kulinarną dla naszych interesariuszy. Kluczowa jest jednak przyjazna atmosfera, która sprzyja nauce i pracy. W całym lokalu do dyspozycji gości jest bezprzewodowy Internet, co dodatkowo zachęca do spędzania czasu w celach nie tylko towarzyskich. W kawiarni można również zakupić wiele publikacji książkowych, związanych między innymi z architekturą, historią Warszawy, szeroko rozumianą publicystyką. Naszym gościom dajemy możliwość korzystania z obecnych w lokalu książek i czasopism. Kawiarnia jest w pełni przystosowana do przyjmowania osób, którym towarzyszą dzieci, na wyposażeniu posiadamy między innymi: krzeselka dziecięce, gry planszowe, przewijak, zabawki dziecięce.

- Pokój spotkań – udało nam się stworzyć również specjalną salę spotkań. Jest to salka mogąca pomieścić ok. 15 osób, wyposażona w stoliki, krzesła, flipchart, można również nieodpłatnie skorzystać z rzutnika i przenośnego ekranu. Pokój spotkań jest dostępny nieodpłatnie dla każdego. Wystarczy zgłosić chęć skorzystania z salki w dogodnym dla siebie terminie – grafik obłożenia pokoju spotkań jest ogólnodostępny i na bieżąco aktualizowany na naszej stronie internetowej. Może służyć między innymi jako: miejsce zebrań, warsztatów, kameralnych prezentacji, cichej pracy zespołowej. Do tej pory z możliwości skorzystania z tej przestrzeni skorzystało bardzo wiele organizacji pozarządowych oraz osób prywatnych.
- Sala konferencyjna – przestrzeń przeznaczona do organizowania np.: debat, promocji książek, pokazów filmów, warsztatów, konferencji, etc. Wyposażona w duży ekran, rzutnik, scenę, nagłośnienie, oświetlenie, bezprzewodowe mikrofony. Sala jest ogólnodostępna i służy głównie do organizacji otwartych dla mieszkańców spotkań, które poszerzają ofertę kulturalną miasta oraz są okazją do spotkań służących konfrontacji opinii i cyrkulacji idei oraz poglądów. Do końca marca 2013 z naszej sali skorzystało wiele różnych środowisk, które organizowały otwarte spotkania cieszące się wysoką frekwencją.
- Biuro Fundacji Projekt: Polska – wyposażone w komputery, drukarki, skaner, telefony miejsce pracy pracowników Fundacji Projekt: Polska. Jest to również siedziba Centrum: Cyfrowego Projekt: Polska, ośrodka badawczego promującego ideę otwartości danych publicznych oraz działającego na rzecz znalezienia kompromisu pomiędzy prawem do własności intelektualnej oraz swobodnym korzystaniem z Internetu. Działalność Fundacji opiera się o filozofię, która towarzyszy całemu lokalowi, czyli promuje otwartość w rozumieniu konkretnych zagadnień jak np. otwartość danych publicznych jak i w kontekście nieco szerszym jako otwartość na nowe środowiska, poglądy.
- Sekretariat Inicjatywy Razem 89 – jest to inicjatywa która ma na celu przeprowadzenie największych akcji związanych z 25-leciem pierwszych wolnych wyborów w Polsce.

Po ponad rocznej działalności kontynuowaliśmy poszukiwanie partnerów strategicznych, którzy mogliby na naszej przestrzeni organizować spotkania związane z naszymi celami działania. Są to:

- a) środowiska związane z budowaniem społeczeństwa cyfrowego w szczególności te związane z otwartością cyfrową i rejusem danych
- b) środowiska związane z budowaniem i rozszerzaniem wartości wolnościowych
- c) środowiska związane z aktywnością lokalną
- d) środowiska związane z analizą obecnej sytuacji społeczno-politycznej

Od grudnia 2012 roku podjęte zostały następujące działania związane z rozwojem działalności lokalu:

- Prace remontowe:

Zainstalowanie nowego rzutnika oraz ekranu w sali konferencyjnej - nowy sprzęt przysłuży się do prowadzenia wieczorów filmowych, które będą miały miejsce w sezonie letnim; ogródek letni – już w 2013 roku działała strefa poza lokalem, w tym roku ze względu na duże zainteresowanie ponownie otworzymy przestrzeń przed lokalem dla naszych gości

Po rocznej działalności udało nam się nawiązać współpracę z następującymi nowymi organizacjami:

Amnesty International, Teatry Improwizowane: Klancyk, Hofesinka i Afront, Centrum Aktywności Lokalnej C.A.L., Stowarzyszenie Moje Miasto a w Nim, Stowarzyszenie Hejtstop, Stowarzyszenie Polska Młodych, Fundacja Polska Debatuje, Klub Debat Oksfordzkich, grupa Media i Młodzież, ogólnopolski portal Juventum.pl, Warsaw Users Ruby Group, Polska Rada Organizacji Młodzieżowych, Polski Związek Esperantystów, Federacja na rzecz kobiet i planowania rodziny, Stowarzyszenie Pisarzy Polskich, Stowarzyszenie Coachów Polskich i wiele innych organizacji pozarządowych, które w naszym lokalu przeprowadzały swoje spotkania i warsztaty.

W Państwie kontynuujemy współpracę z organizacjami, z którymi kontakt nawiązaliśmy wcześniej czyli: Polskie Towarzystwo Badaczy Rynku i Opinii, Fundacja Bankowa im. Leopolda Kronenberga, Forum Dialogu Między Narodami,

Fundacja Bęc Zmiana, Fundacja Centrum Architektury, Fundacja Inna Przestrzeń, Towarzystwo Inicjatyw Twórczych „ę”, Geekcarots, Wydawnictwo Znak, Fundacja Panoptykon, Stowarzyszenie Szkoła Liderów, Centrum Edukacji Obywatelskiej, Dwutygodnik, Federacja MAZOVIA, Civilia.pl, Magazyn Miasta, Fundacja Obserwatorium, CiviCRM, Polskie Stowarzyszenie Psychoterapii Tańcem i Ruchem, TED.

Niewątpliwym sukcesem naszej klubokawiarni było zaprojektowanie oraz instalacja neonu „+ 48 22”. Projekt neonu był przygotowany na konkurs „symbol” Warszawy zorganizowany przez Muzeum Neonów i RWE. Zdecydowaliśmy się na instalację ze względu na szerokie poparcie jakie zyskał w konkursie. Postanowiliśmy sfinansować jego produkcję w akcji crowdfundingowej. Przy wsparciu życzliwych osób projekt został zrealizowany w całości.

Działalność programowa Państwomiasto w 2013 roku to przede wszystkim ponad 200 konkretnych i różnorodnych wydarzeń. Można je ująć i uporządkować w następujące kategorie:

I. Wydarzenia polityczno-społeczne, na przykład:

1. Ponad 100 różnorodnych debat dotyczących między innymi związków partnerskich, migracji, integracji europejskiej oraz strefy euro, prawa, polityki narkotykowej, praw człowieka, relacji izraelsko – palestyńskich, zmian klimatu, doktryn politycznych, spraw gospodarczych, ekonomii społecznej, animacji kultury, muzyki, coachingu, psychologii dziecięcej, mediów, polityki zagranicznej, relacji między państwem a kościołem, systemu emerytalnego oraz sztuki i muzealnictwa
2. TEDxWarsaw Live 2013 oraz TEDxCity, w którym udział wziął m.in. Marcin Wojdat, sekretarz m.st. Warszawy – było to spotkanie osób, które w kilkuminutowym wystąpieniu przedstawiały swoją wizję zmian w mieście
3. ZMIANA – program na zamknięcie warszawskiego biura Szwajcarskiej Fundacji dla Kultury Pro Helvetia
4. we współpracy z Instytutem Etnologii i Antropologii Kulturowej UW – cykl spotkań „LUD XXI wieku, czyli antropologia kulturowa o współczesności”

5. we współpracy z Forum Dialogu Między Narodami – cykl spotkań o relacjach polsko – żydowskich, m.in. spotkanie z ks. Wojciechem Lemańskim
6. seria spotkań dyskusyjnych „Nowe Otwarcie Uniwersytetu”
7. „Wszyscy gramy do jednej bramki” - spotkanie przed COP19 dla aktywistów i aktywistek
8. Spotkanie dla obywateli Warszawy dotyczące wprowadzenia nowych zasad w Ogrodzie Krasińskim
9. Debata Prezydentów Miast z udziałem Ryszarda Grobelnego – Prezydenta Miasta Poznania, Wadima Tyszkiewicza – Prezydenta Nowej Soli, Tadeusza Ferency – Prezydenta Rzeszowa oraz Marcina Wojdata – Sekretarza miasta stołecznego Warszawa. Spotkanie prowadził Paweł Ciacek – Prezes Fundacji Projekt: Polska
10. Debata „Warszawa Obywatelska” z udziałem Hanny Gronkiewicz – Waltz – Prezydent m.st. Warszawy, Jakuba Wygnańskiego – prezesa „Stoczni”, Jarosława Makowskiego – prezesa Instytutu Obywatelskiego oraz Pawła Ciacka – prezesa Fundacji Projekt: Polska

II. Wydarzenia artystyczne oraz kulturalne, między innymi:

1. regularne występy teatrów improwizowanych: Klancyk, Hofesinka, Afront
2. występy Stand-up Polska – ogólnopolskiej organizacji zajmującej się kabaretami
3. ogólnopolski festiwal teatrów improwizowanych - Mecz Impro Liga 2013
4. „I będą święta” – monodram Agnieszki Przepiórskiej
5. wakacyjny cykl pokazów filmowych we współpracy z PLANETE + DOC FESTIVAL
6. „NOWe mEdia” - pokaz prac studentów fotografii WDiNP Uniwersytetu Warszawskiego
7. NIC – performance na podstawie prozy Etgara Kereta
8. warszawska edycja 12. Międzynarodowy Festiwal Fotografii w Łodzi

9. Dizajn jako piękno, dobro i postęp – instalacja artystyczna Rene Wawrzkiwicza warszawska premiera książki Agaty Szydłowskiej “Miliard rzeczy dookoła“
10. premiery książek Wydawnictwa Czerwone i Czarne „Anatomia słabości” Ludwika Dorna oraz “Anatomia siły” Leszka Millera
11. koncert Elsiane – mini koncert duetu akustycznego
12. koncert Myrry Ros & VAR – jednej z najbardziej cenionych piosenkarek w Islandii. Pisze piosenki zarówno po islandzku, jak i po angielsku i najlepiej czuje się w klimatach folkowych, akustycznych kompozycji.
13. wystawa Rejsy Odkrywców 2013 – można było zobaczyć wielkoformatowe zdjęcia z dwóch tegorocznych morskich wypraw: w maju na Chopinie i w czerwcu na Borchardtzie
14. wystawa Brudny Zysk dot. warunków pracy i życia w Krajach Rozwijających się
15. „Rozśpiewania warszawskie” – spotkania ze śpiewem archaicznym, podczas których każdy mógł zaśpiewać w językach białoruskim, ukraińskim, rosyjskim i polskim
16. Urodziny portalu Juventum.pl, gościem specjalnym - Krystyna Prońko
17. BAL Warszawski z okazji pierwszego dnia wiosny – nauka tańców warszawskich połączona ze śpiewem oraz muzyką na żywo
18. Pierwsze karaoke w Państwomiasto
19. Bitwa na Dubbingi w wykonaniu komików z Klubu Komediewego
20. festiwal czytelniczy „Warszawa czyta” - szereg organizowanych oddolnie akcji, których celem jest dyskusja, interpretacja lub twórcze rozwinięcie wątków jednej książki. Gościem była Sylwia Chutnik, autorka książki „Cwaniary”
21. niezależny, nieheteronormatywny festiwal POMADA 4 - przyjął w 2013 roku formę laboratorium, w którym będziemy badać 4 obszary tematyczne: SZTUKA, RODZINA, SEKS i KASA

III. **Wydarzenia urbanistyczne i miejskie**, na przykład:

1. WAW CITY HUB, międzysektorowe warsztaty networkingowe – strefa do współpracy dla wszystkich osób z różnych sektorów, służąca do wymiany doświadczeń i zawierania nowych wspólnych inicjatyw
2. warsztaty architektoniczne „Wspólne miasto” we współpracy z Domem Kereta
3. premiera książki „Lukier i mięso” Grzegorza Piątka oraz Jarosława Trybusia
4. spotkania dotyczące budżetu samorządu Województwa Mazowieckiego, gospodarki przestrzennej, ruchów miejskich
5. cykl Strefa B we współpracy z Polskim Towarzystwem Badaczy Rynku i Opinii
6. Miejski Nowy Rok
7. Warsaw Gov Jam, dwudniowe warsztaty poświęcone projektowaniu usług dla sektora publicznego
8. gala finału konkursu „Miastoszpeciciel” we współpracy ze Stowarzyszeniem Miasto Moje a w Nim
9. spotkanie połączone z warsztatem pt. „Konsultacje społeczne – jak je robić z młodzieżą w Warszawie?”
10. premiera książki „Warszawa funkcjonalna” Centrum Architektury
11. świąteczny targ książek o architekturze BAZARCH* oraz Geszeft Pop Up Store.

IV. wydarzenia dotyczące narzędzi cyfrowych oraz modeli współpracy opartych na dzieleniu się zasobami i wiedzą, na przykład:

1. spotkanie z Richardem Stallmanem - twórcą projektu GNU i prekursorem otwartości w oprogramowaniu
2. cykl Wikimaratonów, czyli maraton wspólnego redagowania i uzupełniania Wikipedii
3. Międzynarodowy CiviDzień 2013 - spotkanie nt wolnego i otwartego oprogramowania dla organizacji pozarządowych

4. regularne cykle spotkań grup nieformalnych: Warsaw Ruby Users Group, NetWtorek, PHPers, NSWaw, MobileWarsaw
5. premiery raportów „Tajni kulturalni” oraz „Wykluczenie cyfrowe wobec podziałów społecznych” przygotowanych przez Centrum Cyfrowe Projekt: Polska
6. konferencja „Wymiary wiedzy w Nowych Technologiach”, podczas której zostały omówione zróżnicowane aspekty związane z wiedzą w nowych technologiach
7. spotkanie „W stronę polityki otwartych danych” we współpracy z Obywatele Nauki
8. liczne szkolenia z prawa autorskiego i otwartości zasobów dla NGO prowadzone przez Centrum Cyfrowe Projekt: Polska – debata poświęcona otwartym danym
9. „Anonimowi, wolni użytkownicy sieci czy sprofilowani odbiorcy usług internetowych?” oraz „Słowa w Sieci – dyskusja o odpowiedzialności.” we współpracy z Fundacją Panoptykon.

Wydarzenia prawie bez wyjątku miały otwarty, nieodpłatny charakter każdy mógł w nich wziąć udział. Szacujemy, że łącznie we wszystkich imprezach udział wzięło ponad 15000 osób (na podstawie zdjęć, osób biorących udział w wydarzeniach na Facebooku oraz z obserwacji własnych). Wykreowane przez nas miejsce służy warszawskim organizacjom pozarządowym oraz samym warszawiakom do aktywnego uczestnictwa w społeczno-kulturalnym życiu miasta. Z zadowoleniem stwierdzamy, że liczba wydarzeń organizowanych w naszym lokalu rośnie. Sala konferencyjna jest obecnie wykorzystywana niemal codziennie.

Skutecznie korzystamy również z mediów społecznościowych. Nasz profil na Facebooku ma ponad 13 500 polubień, regularnie prowadzone jest też konto na Twitterze, na którym prowadzimy relacje z różnych debat. Z ważniejszych debat prowadzimy również streaming online, tak by każda osoba, która nie może wziąć

udziału w wydarzeniu, mogła obejrzeć je przez Internet. Nasza strona www jest na bieżąco aktualizowana tak, by każdy miał dostęp do informacji.

Wielokrotnie pojawialiśmy się w mediach lokalnych oraz ogólnokrajowych, nasza nazwa pojawiała się przy okazji relacji z różnych spotkań czy debat m.in. w Kulturze Liberalnej, Gazecie Wyborczej, gazecie Metro, wielokrotnie w mediach internetowych takich jak TVN Warszawa czy www.warszawa.gazeta.pl.

PODSUMOWANIE

Po przeprowadzeniu remontu lokalu oraz zainicjowaniu działalności możemy z większym spokojem myśleć o przyszłości. Obecnie nasze plany związane z rozwojem Pańtwomiasto wybiegają na kilka miesięcy do przodu. Stajemy się rozpoznawalną marką, która żyje dzięki ludziom i dzięki temu, że jesteśmy otwarci na wszelkie sugestie dotyczące naszego działania.